

KOLUVERE, KALJU JA LEILA KÜLADE
ARENGUKAVA

2009 – 2013

SISUKORD

<u>SISUKORD</u>	<u>2</u>
<u>SISSEJUHATAV KOKKUVÕTE</u>	<u>3</u>
<u>KÜLADE KIRJELDUS JA TÄNANE OLUKORD</u>	<u>4</u>
<u>Külade ajalooline taust</u>	<u>4</u>
<u>Külade paiknemine</u>	<u>4</u>
<u>Külade looduslikud olud</u>	<u>5</u>
<u>Külade majanduslikud olud</u>	<u>5</u>
<u>Külade infrastruktuur</u>	<u>7</u>
<u>Külade elanikkond</u>	<u>7</u>
<u>Külade inimkapital</u>	<u>8</u>
<u>Külaelanike koostöö</u>	<u>8</u>
<u>Külade muutumine ja arengutendentsid</u>	<u>8</u>
<u>Külasid käsitlevad õigusaktid</u>	<u>9</u>
<u>KÜLADE VAJADUSED</u>	<u>9</u>
<u>Külade elanike elulised vajadused</u>	<u>9</u>
<u>Külade elanike arenguvajadused</u>	<u>9</u>
<u>KÜLA TULEVIKUPILT</u>	<u>10</u>
<u>Koluvere, Leila ja Kalju külad aastal 2013</u>	<u>10</u>
<u>ARENGUEELISTUSED JA EESMÄRGID</u>	<u>10</u>
<u>Arengueelistus 1: Seltsimaja</u>	<u>10</u>
<u>Arengueelistus 2: Võrkpalli ja korvpalli väljakud</u>	<u>11</u>
<u>Arengueelistus 3: Koluvere küla ühisveevärgi ja kanalisatsiooni uuendamine</u>	<u>11</u>
<u>Arengueelistus 4: Korras külateed</u>	<u>12</u>
<u>Arengueelistus 5: Külade heakord</u>	<u>13</u>
<u>ARENGUKAVA JÄLGIMINE JA HINDAMINE</u>	<u>13</u>
<u>TEGEVUSKAVA</u>	<u>15</u>
<u>LISAD</u>	<u>17</u>

Kaardimaterjal
Külateede tabel
Külakoosoleku protokollid
Ankeetküsitlus
Huvipakkuvate objektide loetelu

SISSEJUHATAV KOKKUVÕTE

Käesolev arengukava on koostatud Läänemaal Kullamaa vallas paiknevatele Koluvere, Leila ning Kalju küladele.

Kõige suurem küla on elanike arvult Koluvere, millega on liidetud ka varasem Vaikna küla. Elanike arv on suur, kuna siin asub kuus korterelamut ning Kullamaa vallas asuv suurim tööandja AS Hoolekandeesutused Koluvere Hooldekodu.

Leila küla on pindalalt küllaltki suur küla, kuid elanikke on selles külas 42. Kalju küla on keskmise suurusega küla. Külas elab 39 inimest.

Koluvere küla keskust võib pidada ka teiste külade keskuseks. See on nii ajalooliselt välja kujunenud, kuna 13. sajandi teisel poolel rajati siia kastellina Koluvere piiskoplinnus. Juba 15. sajandil oli linnuse juures alev, kuhu tekkisid ka mõis ja asundus. Aastast 1924 asus linnuses hoolekandekool ning 1963. aastast alates asub Koluveres hooldekodu.

Seega võib Koluvere, Leila ja Kalju küla pidada üheks külakogukonnaks, et ühises koostöös areneda kiiremini soovitud eesmärkideni.

Arengukava koostamise tingis vajadus elavdada külaelu, mis on aastatega ühe enam hääbumas. Vahepealsel ajal on külaelu jõudnud madalseisu, mille on tinginud ükskõiksus riigi juhtorganite ning omavalitsuse poolt. Ka külade elanikud olid käega löönud elukeskkonna paremaks muutmisele. Praeguseks on aga taas jõudnud külaelanikud ühisele arusaamale, et külaelu tuleb muuta huvitavamaks ning küla välisilme ilusamaks.

Küla on inimeste elupaik ning meile on oluline, millise küla me jätame oma lastele. Meie ise saame kõige paremini kujundada oma elukeskkonda. Küla arengukava on elanike kokkulepe küla tulevikust ning külarahvas, kes on oma tulevikus kokku leppinud, suudab palju ära teha.

Arengukava põhieesmärgiks on määrata Koluvere, Leila ja Kalju külade peamised arengusuunad ja tegevusvaldkonnad aastani 2013.

Samal ajal arengukava koostamise algatamisega asutati ka juriidiline organisatsioon, mittetulundusühing Koluvere Küla Selts, mis ühendab endas kõigi kolme küla elanikke. Selts on loodud selleks, et paremini juhtida ja jälgida külaelu ning koostada ja ellu viia arengukava.

1.märtsil 2008 aastal toimus Koluvere, Leila ja Kalju külade koosolek, kus asutati külaselts ja algatati arengukava koostamine. Külakoosolek andis oma volitused töörühmale arengukava koostamiseks.

Arengukava koostamisega tegeles töörühm koosseisus: Kristel Jammer, Kuna Vaev, Martin Tuulik, Olavi Tõlli, Age Reimann ja Ilme Bleive.

Et selgitada välja külaelanike probleemid ja vajadused, viisime külades läbi küsitluse. Koostasime kuuest küsimusest koosneva ankeetlehe, mis sai toimetatud igasse perre. Tagasitulnud küsitluslehtedelt saime teada külaelanike probleemidest ja soovidest, mille tulemusena panime kirja küla tulevikupildi aastal 2013.

Töörühm käis intensiivselt koos ning töörühma liikmetele jagasime teemade kaupa ülesanded. Koosolekutel arutasime läbi põhiprobleemid. Arengukava kirjutas kokku Kristel Jammer.

Arengukava koostamisel kasutasime abimaterjalina liikumise „Kodukant“ poolt välja antud käsiraamatut küla arengukava koostamiseks. Suureks abiks oli Kullamaa valla arengukava ning Kullamaa valla elaniku Lembitu Tarangu poolt koostatud teoseid. Vajaliku info andmisega aitasid kaasa ka vallaametnikud.

Käesolev arengukava on koostatud viieks aastaks, mille tingis asjaolu, et ka valla arengukava on koostatud aastani 2013 ja pikemaks ajaks on praegustes muutuvates oludes raske ette planeerida. Väiksema ajaga aga ei jõua kõiki eesmärke ellu viia.

Kõigepealt kogusime andmeid külade ja inimeste kohta, millest tulid välja külade vajadused ja olulisemad arengueelistused.

Põhilisteks arengueelistusteks on seltsimaja ehitus, pallimänguväljakute rajamine, vee- ja kanalisatsioonisüsteemide uuendamine, külateede korda tegemine ja külade heakorrastamine. Iga arengueelistuse juures on toodud täpsed eesmärgid, kuhu tahame jõuda. Iga eesmärgi juures on välja toodud ka arengunäitajad, mida jälgitakse.

Arengukava lihtsamaks jälgimiseks ja elluviimiseks on koostatud tegevuskava, kus on eesmärkide ja aastate kaupa ära toodud planeeritavad tegevused. Seal on kirjas ka ligikaudne eelarve, rahastamisallikad ja vastutajad.

Arengukava töörühma kuulusid inimesed erinevatest küladest ja igas vanuses. Ka külakoosolekul olid kõik huvigrupid esindatud. Arengukavas on arvestatud kõigi kolme küla elanike huve.

Arengukava lisades on ära toodud olulisemad materjalid, mis on arengukava koostamisega seotud.

KÜLADE KIRJELDUS JA TÄNANE OLUKORD

Külade ajalooline taust

Kolivere, Leila ja Kalju esmamainimise kohta täpsed andmed puuduvad.

Arvatakse, et Kolivere piiskoplinnuse rajati kastellina 13. sajandi teisel poolel pärast seda, kui mõõgavennad olid hävitanud Lode aadlisuguvõsala kuulunud Kullamaa linnuse. Allikalisi tõendusi ja ka sellest ajast pärit ehitusosasisid selle kohta leitud ei ole, kuid kaudselt toetab sellist varast dateeringut Kolivere saksakeelne nimi Lode.

Esialgul oli see arvatavasti tornlinnuse, mis 14. sajandi lõpul ja 15. sajandi algul ehitati konventitüüpi linnuseks. Järgnevate ümberehituste käigus valmis 1541. aastal ka ümmargune suurtükitorin ning vesilinnus sai lõpliku kuju. Läbi rohkete peremehevahetuste ja ümberehituste on nn Kolivere loss säilinud siiani. Momendil on loss eravalduses.

Kuna Kolivere ajalugu on otseses seoses linnusega, siis oli 15. sajandil linnuse juures alev ning hiljem tekkisid ka mõis ja asundus. Aegade jooksul on Kolivere piiskoplinnuse ümber kujundatud suur park. Pargist läbivoolaval Liivi jõel on huvitavad sillad, jõe paisutamiseks on parki rajatud kalatiigid.

Aastast 1924 asus linnuses hoolekandekool ning alates 1963 aastast asub Koliveres hooldekodu.

Küla on Kolivere aastast 1977, mil Koluverega liideti Vaikna küla.

Külade paiknemine

Kolivere, Kalju ja Leila külad paiknevad Läänemaal Kullamaa valla põhjaosas.

Idast piirnevad Kolivere ja Leila küla Rapla maakonna Märjamaa vallaga, põhjas asub Risti vald ning läänes Martna vald. Küladest lääne poole jääb Ubasalu küla. Lõuna pool asub vallakeskus Kullamaa, mis asub Kolivere küla keskusest 3 km kaugusel.

Maakonna keskus Haapsalu asub 42 km kaugusel ja Tallinn 77 km kaugusel. Lähimad suuremad asulad on veel Lihula 33 km kaugusel ja Märjamaa 24 km kaugusel.

Kolivere küla läbib Risti-Virtsu maantee, mis loob hea ühenduse valla keskuse ja pealinnaga.

Külade looduslikud olud

Kolivere küla paikneb Liivi jõe keskjooksul. Liivi jõgi on Kasari jõe parempoolne lisajõgi ning jõe vähem tuntud rööpnimeks on Rehemäe jõgi. Kasutatud on ka nimesid Laimetsa ja Kolivere jõgi. Liivi jõe suurimaks lisajõe on keskjooksul paremalt suubuv Marimetsa oja. Kolivere lossi juures pikneb ka Kolivere pais ning Kolivere paisjärv, mis on kohalike elanike jaoks populaarne puhkemajanduslik veekogu ja oluline maastikuelement.

Kolivere pais paikneb 32,5 km kaugusel Liivi jõe suudmest ja valgla paisu lävendis on 53 km². SA Keskkannainvesteeringute Keskus ja Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERDF) kaasfinantseerimisel puhastati 2006.a. Kolivere paisjärv (4,9 ha) üleliigsest taimestikust ja inimrisustusest ning aja jooksul tekkinud setetest. Teostatud töö tagab paisjärve vee kvaliteedi paranemist ning isepuhastumisvõime taastumist.

Kolivere park on rajatud põhiliselt 19.sajandil. Tammed, mis kasvavad saarel lossi ümber, on aga tunduvalt vanemad. Dendroloogilise hinnangu kohaselt võib nende tammede vanus olla 550-650 aastat. Lossi taga kasvav laiavõraline 6,1 meetrise ümbermüüduga puu tamm on konkurentsituult Läänemaa jämedaim.

Kolivere külas paikneb ka Kullamaa metskond.

Leila küla asub osaliselt Marimetsa Looduskaitsealal, mis on arvatud rahvusvaheliselt tähtsamate linnualade (IBA) hulka.

Kalju küla kuulub Marimetsa Kalju piiranguvööndisse. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on Kullamaa Liivamägede ja sealse elustiku mitmekesisuse ja maa kasutamisel väljakujunenud traditsioonilise pärandkultuurmaastiku ilme säilitamine.

Külade majanduslikud olud

Täna hetkel tegutsevad külades järgmised ettevõtted:

- ✓ OÜ Andrepal – Metsamajandus, spetsialiseerudes küttepuid tootmisele
- ✓ FIE Andres Salumaa – Metsamajandus, metsamaterjali kokkuost ja realiseerimine. Põllumajandussaaduste tootmine, kokkuost ja realiseerimine
- ✓ FIE Erki Vegmani Virve talu - Põllumajandus- ja aiasaaduste tootmine, töötlemine, varumine ja turustamine. Loomakasvatus ja loomakasvatussaaduste kokkuostmine ja turustamine. Linnukasvatus ja linnukasvatussaaduste turustamine, töötlemine. Teravilja kuivatamisteenuste osutamine. Maaharimise teenuste osutamine. Transporditeenuste osutamine Eesti Vabariigi piires. Metsamaterjali kokkuostmine, töötlemine ja turustamine
- ✓ FIE Thea Kuusiku talu - Põllumajandussaaduste viljelemine, ümbertöötlemine, jae- ja hulgikaubandus. Metsahooldus-raie, üles- ja ümbertöötamine, ost-müük. Piimalihatootmine, töötlemine, ost ja müük. Karja- ja puuvilja kasvatus, ost ja müük. Puidutöötlemine, valmistarvikute ost ja müük. Käsitööd, ost ja müük. Ravimtaimede kasvatus, ümbertöötlemine, ost ja müük. Mesindus ja -saaduste ost ja müük. Autoremonttööd. Turism.
- ✓ FIE Tiiu Korpus Tänavotsa talu - Põllumajandus- ja loomakasvatussaaduste tootmine, töötlemine, realiseerimine ja vahendus. Looma- ja linnukasvatus. Metsa hooldamine, varumine, realiseerimine ja nendega seotud tegevusalad. Taimekasvatus, tootmine, töötlemine ja realiseerimine. Transporditeenused Eesti Vabariigi piires (v.a. litsentseeritavad tegevusalad). Teenustööd põllutöomasinatega
- ✓ FIE Uno Järvet - Põllu- ja metsamajanduslik tootmine

- ✓ FIE Ants Laadung - Põllumajandussaaduste tootmine, varumine, töötlemine, turustamine
- ✓ FIE Elju Maripuu - Põllumajandussaaduste tootmine, varumine, töötlemine, turustamine. Kaubandus- ja vahendustegevus
- ✓ AS Kassikakk – Majutusteenus
- ✓ OÜ Evanger – Aktiivne tegevus momendil puudub
- ✓ FIE Ljudmilla Mai - Põllu- ja metsamajanduslik tootmine
- ✓ FIE Hannes Smitt – Põllumajanduslik tootmine
- ✓ FIE Kuno Vaeva Kaku talu - Põllumajandussaaduste tootmine, töötlemine ja realiseerimine
- ✓ OÜ Kurevälja – Aktiivne tegevus momendil puudub
- ✓ FIE Meelis Jõelaan - Põllumajandussaaduste tootmine, müük ja vahendamine. Metsamajandus, puidu ülestöötlemine, müük ja vahendamine.
- ✓ OÜ Serviti – Metsamajandus, spetsialiseerudes küttepuidu tootmisele
- ✓ FIE Olavi Tolli Pagari pood - Ehitustööde organiseerimine. Jaekaubandus. Toitlustamine
- ✓ OÜ Altmäe Investeeringud - Seminaride, konverentside ja koolituse (kestusega kuni 6 kuud) korraldamine ja läbiviimine. Majutusteenused. Toitlustamine. Metsa- ja põllumajandussaaduste tootmine, varumine, töötlemine ja turustamine. Taimede ja loomakasvatuse. Metsa majandamine. Transporditeenused Eesti Vabariigis (mittelitsentsitav). Investeeringutehingud. Kinnisvara ost-müük, rent, haldamine ja vahendus. Ehitustegevus. Toidu- ja tööstuskaupade jae- ja hulgimüük. Turismiteenused
- ✓ FIE Saima Jundase Saua talu - Põllumajandus- ja aiasaaduste tootmine, töötlemine, varumine ja turustamine. Loomakasvatuse ja loomakasvatussaaduste kokkuost ja müük. Raamatupidamisalased teenused. Transporditeenused Eesti Vabariigi piires. Puidu töötlemine ja turustamine
- ✓ FIE Tarvi Reesar - Põllumajandussaaduste tootmine, varumine, töötlemine ja turustamine. Metsandus, metsa ülestöötamine, varumine, töötlemine ja turustamine
- ✓ FIE Toivo Kollo - Põllumajandussaaduste tootmine, varumine, töötlemine ja turustamine. Kaubanduslik vahendustegevus. Põllu- ja metsamajandusteenuste osutamine. Transporditeenuste osutamine Eesti Vabariigi piires
- ✓ FIE Urmas Laaniste - Põllumajandussaaduste, toidu- ja tööstuskaupade ost ja jaemüük. metsa kasvatamine ja ümbertöötlemine. toitlustamine
- ✓ OÜ Aadex – Aktiivne tegevus momendil puudub

Lisaks eeltoodule tegutseb Koluvere külas ka kaks mittetulundusühingut:

- ✓ MTÜ Koluvere Küla Selts
- ✓ MTÜ Jõgeva Kõrtsu

Kullamaa valla ning ühtlasi ka lähiümbruse külade elanikele on suurimaks tööandjaks AS Hoolekandeesutused Koluvere Hooldekodu, kus töötab kokku 134 inimest ning mis on 31.12.2007.a reorganiseeritud seni maavalitsuse haldusalas tegutsenud Koluvere Hooldekodust.

Probleemiks on hooldekodu tulevikuvision, mille kohaselt planeeritakse Läänemaale vaid üks hoolekandeesutus ja Koluvere hooldekodu likvideeritakse. Kuna hooldekodu on vallas suurim tööandja, kaasneks selle üleviimine mujale kohe probleemid tööhõivega, samuti on hooldekodu asukoht Koluveres harjumuspärane ja küla elu-olu hooldekoduga igapäevaselt seotud

Paljud küla elanikud käivad tööl väljaspool Kullamaa valda. Levinud on elatustalu pidamine – palgatöölisi ei ole ja talu sissetulekust kaetakse oma pere vajadused. Registreeritud töötuid on

vähe. Vähekindlustataud peresid, kes saavad Kullamaa Vallavalitsuselt toimetulekutoetust, on Kalju külas 2 peret ning Koluvere külas 4 peret. Külades puudub kohalikku elanikkonda teenindav infrastruktuur. Lähim sidejaoskond ning apteek asuvad 3 km kaugusel valla keskkuses Kullamaal. Seal asetseb ka vallavalitsuse hoone ning kultuurimaja. Samuti lasteaed, keskkool ning kirik koos surnuaiaga. Koluvere ja lähiümbruse külade elanikke teenindab TÜ Lihula Koluvere A&O kauplus. Tööpäeviti on käigus vallavalitsuse poolt reguleeritav õpilasliin, millega pääsevad kohalikud elanikud valla piires liikuma.

Külade infrastruktuur

Koluvere, Kalju ja Leila külas puudub ühtne turvaline keskkond ning lihtne teeviitade ja kohanimede olemasolu. Korterelamute ümbrused on hooldamata ning maju ümbritsev haljastus planeerimata.

Kogu valda teenindab elektrit tarniv ettevõtte Fortum AS. Koluveres paiknevate korterelamute juures on ühtne vee-ja kanalisatsioonisüsteem, mis on aga vana ja amortiseerunud ning vajab väljavahetamist.

Telefoniside on aastatega paranenud ning tavatelefonid on suures osas asendunud mobiiltelefonidega, millede leviga ühegi mobiilsideoperaatori võrgus probleeme ei esine.

Olmejäätmete vedu korterelamutes korraldab nii Kullamaa Vallavalitsuse kui ka eraettevõtjate poolt prügimajandusega tegelev ettevõtte AS Ragn Sells. Sama kohustus on ka eramajade omanikel, kes on asunud seda ka täitma. Kevadeti korraldab vallavalitsus suuregabariidiliste ja ohtlike jäätmete kogumise.

Tulekustutus- ning päästetööde tegemisel kuulub Kullamaa vald Lääne-Eesti Päästkeskuse Risti komando väljasõidupiirkonda.

Koluvere sissesõidule on paigutatud maakonna turismikaart. Samuti on tähistatud Koluvere ja Koluvere lossi ning Leila küla kaugus Risti-Virtsu maanteest. Täiendavalt võiks olla viitasid Kalju küla suunal ning Kullamaa suunal Kalju külast. Märgistatud võiks olla ka talud.

Vaba aja veetmise võimalused on minimaalsed. Külades puudub seltsimaja kuhu külaelanikud saaks koos käia ning seltsitegevust arendada.

Naaberkülased ühendavad nii riikliku hoolduse all kui ka kohaliku omavalitsuse hallatavad kruusateed. Paljud külateed on aukliku kruusakattega ning teeperved on võssa kasvanud. Halvasti läbitavad teed põhjustavad talunikele lisakulutusi nii tehnika kui ka maade hooldamisel.

Külade elanikkond

Koluvere, Leila ja Kalju külades elab kokku 01.10.2008 aasta seisuga 438 elanikku. Koluvere külas elab 357 inimest, Leila külas 42 ja Kalju külas 39 inimest. Koluvere külas elab 72 peret, Leila külas 19 peret ja Kalju külas 15 peret.

Elanikest on 235 meest (53,7) ja 203 naist (46,3%). Lapsi on külades 38: 17 poissi ja 21 tüdrukut (s.o. 8,6% elanikkonnast). Üle 65 aastasi on 105 inimest, 58 naist ja 47 meest (23,9 %). Tööealised moodustuvad elanikkonnast 67,5%, neid on 171 meest ja 124 naist.

Elanike arv on viimastel aastatel pidevalt vähenenud. Peale ametlikult registreeritud elanike elab külades ka inimesi, kelle elukoht on küll mujal, kuid siin on nende maakodud.

Külade inimkapital

Külade elanikest moodustavad suurema osas alg-, põhi- ja keskharidusega inimesed. Algharidusega inimesi on 51, põhiharidusega 63 ning keskharidusega 49 inimest. Kutseharidusega on 39 inimest ning kõrgharidusega 10 inimest.

Sotsiaalhoolekande olemasolu tõttu moodustavad olulise osa Koluvere elanikkonnast vaimse ning füüsilise puudega inimesed.

Noorte puhul paljudel erialane ettevalmistus puudub ning hariduse omandamine on lõppenud põhi- või keskharidusega. Ametialased oskused omandatakse töö käigus.

Keskealised ja vanemad inimesed on enamasti põllumajandusliku töökogemusega, mis on saadus aastaid kolhoosis töötamisega. Peale kolhoosi kadumist on vähem võimalusi oma oskusi põllumajandusvaldkonnas kasutada, kuna kohapeal puuduvad ümberõppevõimalused. Koolitused toimuvad eemal, mis on tihti kulukad ning puudub transpordivõimalus. Mitmed inimesed, kes töötavad AS Hoolekandeesutused Koluvere Hooldekodus on läbinud koolituse sotsiaalhoolekande alal.

Hea koolitusvõimalus on Lihula Rahvaülikool. Samuti on võimalik end täiendada Läänemaa Arenduskeskuses. Viimasel aastal on paljud inimesed omandanud arvutioskusi tasuta arvutikoolitustel, mida on läbi viinud MTÜ Kodukant Läänemaa.

Külaelanike koostöö

Aastate eest toimusid Koluvere külas aktiivsemate inimeste eestvedamisel ühised jaanituled, mis olid kujunenud traditsiooniks. Seoses inimeste vananemisega ning eestvedajate puudumisega vajus antud traditsioon unustuste hõlma, kuid vahepealsel perioodil külaelanikud siiski mäletasid seda ja olid sellest positiivselt meelestatud. 2005 aastal avanes taas võimalus küla elanikud kokku tuua ühise jaanitulega. Tänu Kullamaa Jahi-ja Kalameeste Seltsile, kes andsid veel küla seltsingule loa kasutada jahimeestele kuuluvat jahionni Leila külas ning tänu vallavalitsuse toetusele ja külarahva aktiivsele osavõtule sai sellest üks tore külapidu, mis toimus ka aastal 2006. Kuna ühise jaanitule taaskorraldamsiega oli näha, et küla elanikud soovivad koos käia, siis korraldati samade eesvedajate poolt 2005. aastal esimene ühine jõulupidu, mis toimus Laukna Lasteaias ning kordus ka aastal 2006.

1. märtsil 2008. aastal toimunud koosolekul asutati külaselts, mille eesmärgiks on kohaliku elu edendamine. Koluvere Küla Seltsi moodustasid 13 inimest. Siiani puudub külavanem, kuid lähiajal on kavas korraldada valimised külavanema leidmiseks.

2008.aastal korraldati Koluvere Küla Seltsi poolt kaks talgupäeva tulevase seltsimaja korrastamiseks ning ühine jaanituli, mis toimus Leila külas Kullamaa Jahi-ja Kalameeste Seltsile kuuluvas jahionnis. Samuti olid Koluvere, Kalju ning Leila küla esindatud Kullamaa valla külade 2008.a võistluse raames suvistel spordimängudel ning sügisel korraldatud lauamängude päeval.

Külade muutumine ja arengutendentsid

Momendil ei ole püsiva töökoha puudumise tõttu Koluvere, Leila ning Kalju küla elukohana populaarsed, mistõttu on kohalik elanikkond sunnitud kodust kaugemal tööl käima. Aasta-aastalt on vähenenud külade püsielanikkond, mis pärsib aga külaelu.

Paljud väiketalunikud on lõpetanud tegevuse, kuna on juba üsna eakad ning toodangu turustamiseks puuduvad võimalused. Samuti ei ole noored huvitatud vähetasuvast talutööst. Alles on jäänud üksikud suurtootjad. Uute asukatena lisanduvad vaid suvekodude elanikud. Leidub ka tühje lagunenud hooneid, millest osadele on lootust leida rakendust. Näiteks endine Koluvere Hooldekodule kuulunud korterelamu. Kõige suuremaks investeeringuks küla arengusse on plaanitud endise korterelamu rekonstrueerimist seltsimajaks, koos lähedal asuva palliplatsiga.

Veel on plaanis olulisemate teelõikude asfalteerimine.

Lähemad tihedalt asustatud punktid Märjamaa, Lihula ja Haapsalu ei mõjuta küla arengut, kuna bussiliiklus nendega ühenduse pidamiseks on puudulik.

Külasid käsitlevad õigusaktid

- ✓ Käesoleva arengukava eesmärk on määratleda pika-ja lühiajalised arenguesmärgid ning kavandada nende elluviimise võimalused.
- ✓ Kullamaa valla arengukava aastateks 2009-2013 on vastu võetud valla volikogu poolt 26.09.2008 aastal. Valla arengukavas käsitlevad probleemid, arengusuunad, eesmärgid ja tegevused, mis puudutavad Koluvere, Kalju ja Leila külasid on ära toodud ka külade arengukavas.
- ✓ MTÜ Koluvere Küla Seltsi põhikiri on vastu võetud seltsi asutamise koosolekul 01.03.2008 aastal. Põhikirjas toodud seltsi tegevuse eesmärgid on suunatud küla arengule ja on aluseks arengukava koostamisele.

KÜLADE VAJADUSED

Külade elanike elulised vajadused

- ✓ Vajadus töö järele, kuna pole piisavalt töökohti. Noored ning tööjõulised lahkuvad külast, et minna linnadesse või mujale kaugemale tööle. Väiksem talupidamine pole tulutoov, kuna ei ole võimalust talutoodangut realiseerida.
- ✓ Vajadus paremaks liikumisvõimaluseks. Külade teed on halvas olukorras ning seda just kevadeti ja sügisel, kui teed on porised ja augulised. Suvel on teed tolmused ja talvel tuisu tõttu raskesti läbitavad. Bussiliikluse tihedus ei ole piisav.
- ✓ Ühismajade elanikud soovivad ühissauna kasutamise võimalust, kuna ühismajades puuduvad pesemisvõimalused ning kuuma vee ja piisava toasoojuse tagamine on pensionistidele ning väikese sissetulekuga peredele kulukas.
- ✓ Puhas joogivesi. Ühismajade veetrass on amortiseerunud ja vajab väljavahetamist. Joogivesi on roostena ja haiseb, kui on torustikus kauem seisnud.

Külade elanike arenguvajadused

- ✓ Küladele on vaja ühist kohta kooskäimisteks. Seltsielu külas puudub ning inimesed ei käi koos ühisüritustel.

- ✓ Lastel puuduvad vaba aja veetmise võimalused. Külades ei ole lastele huviringe. Huviringid ning sportimisvõimalused on koolis, kuid kuna enamasti on huviringid ning trennid peale tunde, siis puudub transport seal käimiseks. Suvel ei ole võimalust töötada ega veeta vaba aega. Puudub noorsootöötaja, kes lapsi juhendaks ning nendega tegeleks.
- ✓ Vajadus informatsiooni järele. Eriti kajastub see eakate inimeste seas, mistõttu oleks vaja kohta kooskäimiseks ning internetipunkti. Külad vajavad teadetetahvleid.
- ✓ Vaja on külavanemat, kes uuriks välja külaelanike vajadused ning aitaks neid lahendada. Samuti edastaks külavanem küla vajadused vallavalitsusele ning peaks esindama ka külaelanikke ka väljaspool küla.
- ✓ Küla heakorristamine, mille käigus tuleks puhastada teeääred ja kraavid võsast. Rajada tuleks park ning parkla ja jaanituleplats.
- ✓ Jõe äärde on vaja rajada ja märgistada ujumiskoht, mis parandaks suviseid vaba aja veetmise võimalusi nii püsielanike kui ka suvitajate seas.

KÜLA TULEVIKUPILT

Koluvere, Leila ja Kalju külad aastal 2013

- ✓ Koluveres on kaasaegselt rekonstrueeritud seltsimaja
- ✓ Seltsimajas asuvad internetipunkt, saun, käsitöö- ning ajalootuba.
- ✓ Lastele on mänguplatsid
- ✓ Jõe äärde on rajatud paadisild ning ujumiskoht
- ✓ Külades on elujõulised talud ning arenenud ettevõtlus
- ✓ Kõigil külaelanikel on töö
- ✓ Külad on heakorristatud ning ilusa haljastusega
- ✓ Kõik külateed on korras, olulisemad teed on asfalteeritud
- ✓ On arenenud seltsitegevus ning külaellu on kaasatud ka suvitajad

ARENGUEELISTUSED JA EESMÄRGID

Arengeelistus 1: Seltsimaja

Kuna igas vanuses külade elanikel puudub võimalus kooskäimiseks ning vaba aja veetmiseks, siis on esimeseks prioriteediks seltsimaja olemasolu.

Viimased aastad on tühjalt seisnud endine Koluvere Hooldekodule kuulunud korterelamu, mis on nüüdseks saadud riigilt vallavalitsuse omandisse ning antud vallavalitsuse poolt Koluvere Küla Selsti kasutusse. Praegu on hoone kasutuskõlbmatu. Kuna hoone on kriitilises seisukorras, siis on vajalik selle rekonstrueerida ning uue rakenduse leidmine. 2008.a juulis on joonele tellitud Kullamaa Vallavalitsuse poolt põhiprojekt hoone rekonstrueerimiseks Koluvere seltsimajaks.

Kuna inimestel puudub siiani võimalus interneti kasutamiseks, saaks püsiühenduse paigaldada planeeritavasse seltsimajja. Inimestel oleks võimalus saada kergelt infot. Kohapeal viibiks ka isik, kes vajadusel aitaks internetis sooritada toiminguid.

Hoones asuks saal, mis oleks kooskäimise kohaks. Selle juurde kuuluks ka köök toidu valmistamiseks. Külaelanikus vajavad võimalust omavahel suhelda ning vaba aja veetmiseks. Samuti looks seltsimaja võimaluse korraldada mitmekülgseid arenguseminare ja õppepäevi kohaliku elanikkonna enesetäiendamiseks ja ümberõppeks.

Et seltsimajas saaksid aega veeta ka noored, on plaanis sinna rajada võimalused erinevate lauamängude mängimiseks ning ruum ringitegevuseks, milles saaks tegeleda käsitöö ja kunstiga. Kuna ühismajades ning ka osaliselt eramajades elavatel inimestel puudub pesemisvõimalus, siis on avaldatud soovi sauna kasutamise võimaluse järele – seltsimajas peab olema ka saun. Koluvere seltsimaja rekonstrueerimine on Kullamaa valla arengukavas ja selle eelarvega kooskõlas.

Eesmärk 1.1: Saal ühisürituste läbiviimiseks. Vaba aja veetmise võimalus nii vanematele kui nooretele.

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- ✓ Tegutsevad huviringid. Momendil ei tegutse külas ühtegi, lähimad huviringid Kullamaal.
- ✓ Toimuvad traditsioonilised peod ja muud ühisüritused.
- ✓ Korraldatakse õppepäevi, näitusi, kohtumisi. Siiani on külakoosolekud toimunud planeeritavad seltsimajas ning eraomandis olevates kohtades.
- ✓ Lauatennise ja koroonamängimise võimalus, mis momendil külas puudub.

Eesmärk 1.2: Internetipunkt.

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- ✓ Seltsimajas asub internetipunkt, mis on kõigile külaelanikele kasutamiseks ka õhtusel ajal. Momendil asub lähim intertipunkt Kullamaa vallamajas ja seda saab kasutada ainult tööajal.

Eesmärk 1.3: Küla saun

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- ✓ Seltsimajas on olemas saun, mida saavad kasutada kõik küla elanikud. Momendil külas saun puudub.

Eesmärk 1.4: Ringiruum ja ajalootuba

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- ✓ Seltsimajas tegutsevad kunsti- ja käsitööringid nii lastele kui täiskasvanutele. Praegu käivad kunstihuvilised Kullamaal kunstiringis. Võimalik on osaleda ka Kullamaa Käsitööringi tegevuses.

Arengueelistus 2: Võrkpalli ja korvpalli väljakud.

Võrkpalli ja korvpalli väljakud pakuksid aktiivse puhkuse veetmise võimalust ümbruskonna elanikele. Palliplatsid aitaksid kõigil inimestel spordiga tegeleda, samas oleks kehaline tegevus ka nooretel heaks vaba aja veetmise võimaluseks.

Eesmärk 2.1: Noortele kehalise aktiivse vaba aja veetmise võimaluse pakkumine ning spordi propageerimine.

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- ✓ Külas on võrkpalli ning korvpalliväljak. Praegu kõigile külaelanikele kasutamiseks palliplatsid puuduvad. Vähestel on võimalik kasutada eraomanduses olevaid palliplatse.
- ✓ Toimuvad võrkpalli ning korvpalli treeningud. Praegu käivad üksikud noored suveõhtutel koos võrkpalli mängimas.
- ✓ Korraldatakse pallimängu võistlusi naaberküladega.

Arengueelistus 3: Koluvere küla ühisveevärgi ja kanalisatsiooni uuendamine

Suur osa Koluvere küla elanikest elab seitsmes korterelamus, mis on varustatud ühisveevärgi ja kanalisatsiooniga. Külas on ühtne veevarustussüsteem. Koluvere külas on ühisvoolne

kanalisatsioonisüsteem. Veevõrgu toru on täielikult amortiseerunud ning kanalisatsiooni torustike seisukord on kriitiline.

Kolivere vee- ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine on ära toodud ka valla arengukavas.

Eesmärk 3.1: Kõigil külaelanikel on kättesaadav puhas ja kvaliteetne vesi.

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- ✓ Ühisveevärk on rekonstrueeritud. Praegu on ühisveevärk vana ja amortiseerunud ning vesi halva kvaliteediga.
- ✓ Küla ühisveevärgist on vett võtta ka eramajade omanikel. Momendil võivad ühisveevärgi vett kasutada vaid ühismajade elanikud ning AS Hoolekandeesutused Kolivere Hooldekodu.

Eesmärk 3.2: Kanalisatsioonisüsteemid on uuendatud.

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- ✓ Ühismajade kanalisatsioonisüsteemid on uuendatud. Praegune kanalisatsioonisüsteem on vananenud ning amortiseerunud.

Arengueelistus 4: Korras külateed

Külateid on Kolivere, Kalju ja Leila külades kokku 37 km, millest suurem osa on kruusateed. Teede olukord on väga tähtis külainimeste igapäevaelus. Inimesed elavad külade erinevates osades ning üksteisest suhteliselt kaugel. Inimesed käivad tööle väljapoole küla ning lapsed käivad külast kaugemale Kullamaa Keskkooli. Külateede olukord ei ole rahuldav. Eriti halvast seisukorras on Kalju-Leila-Ollimäe teelõik, mida läbib igapäevaselt koolibuss.

Külades puuduvad teeviidad, mis teeb võõral inimesel külades orienteerumise raskeks. Vajalik oleks paigutada igasse suuremasse teeristi teeviit, mis näitab, kuhu tee viib. Risti-Virtsu maantee ääres peaks olema viidad, mis näitaksid kaugust küladeni, vaatamisväärsusteni ning puhkamisvõimalusteni. Külateede ääres võiks olla viited taludele. See muudaks küla atraktiivsemaks ja külas liikumise lihtsamaks.

Teede kordategemiseks on vajalik toetus valla eelarvest ning riiglikest fondidest. Antud eesmärkide seadmisel on arvestatud valla arengukava ning eelarvega.

Eesmärk 4.1: Küla kesksemad teed on muudetud tolmuwabaks

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- ✓ Vaikna-Kolivere teelõik on muudetud tolmuwabaks. Momendil on tolmune.

Eesmärk 4.2: Kõik kruusakattega teed on korras, siledad ja auguvabad

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- ✓ Vaikna-Kolivere 1,6 km pikkune teelõik on saanud uue kruusakatte. Momendil on tee väga auklik.
- ✓ Vaikna-Leila 2,3 km pikkune teelõik on saanud uue kruusakatte. Momendil tee äärmiselt auklik.

Eesmärk 4.3: Olulisemad külavahelised teed on asfalteeritud.

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- ✓ Kalju-Leila-Ollimäe tee on asfalteeritud. Momendil kruusakattega.

Eesmärk 4.4: Teeristidesse on paigutatud teeviidad

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- ✓ Risti-Virtsu maantee äärde on paigutatud teeviidad, mis näitavad, kuhu viivad külateed, kui kaugel on küla ja jõgi. Momendil viidad puuduvad.
- ✓ Külateede äärde on paigutatud viidad, mis näitavad talusid. PREGU viidad puuduvad.

Arengueelistus 5: Külade heakord

Esmasilgul Koluvere külaga tutvudes jätab küla heakord hooldamata mulje. Puudub ühtne haljastus. Leila külas paikneb tee ääres endine rohtunud prügila. 2008 aastal on alustatud prügila likvideerimist vabatahlike projekti „Teeme ära 2008“ raames. Koluvere külas paiknev ujumiskoht on korrastamata.

Eesmärk 5.1: Küla üldine haljastus

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- ✓ Koluvere kortermajade juures on ühtne haljastus ning haljasalale on istutatud kergesti hooldatavaid püsililli ja ilupõõsaid, mis on hooldatud aastaringselt. Momendil terviklikult mõjuv haljastus puudub.
- ✓ Igal aastal toimuvad külates heakorralgud. Momendil ei ole küla heakorramiseks talgud toimunud.

Eesmärk 5.2: Külaelanike teadlikkuse ja huvi suurendamine heakorra vastu

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- ✓ Elanikkonnale korraldatakse õppepäevi aia kujundamises, taimede hooldamisest ja looduse korrashoiust. Momendil antud koolitusi kohapeal ei toimu.
- ✓ Korraldatakse fotonäitusi üldisest heakorrast ja ekskursioone teistesse küladesse ning taludesse ja iluaedadega tutvuma. Momendil sarnaseid üritusi ei toimu.

Eesmärk 5.3: Koluveres paiknev ujumiskoht on korrastatud

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- ✓ Koluvere külas paiknev ujumiskoht on korrastatud ning märgistatud. Praegu käivad külainimesed seal ujumas, kuid jõe äär on korrastamata ning ujumiskoht tähistamata.

ARENGUKAVA JÄLGIMINE JA HINDAMINE

Külade arengukava jälgimine toimub arengunäitajate jälgimisega. Arengunäitajad, mida jälgitakse, on toodud iga arengueelistuse eesmärgi juures eraldi. Samas on toodud ka tegevuskavas aastate kaupa eesmärgid ja tegevused nende täideviimiseks. Tegevuskavas on ära toodud ka vastutajad iga arengunäitaja kaupa.

Arengukava elluviimist jälgitakse aastaringselt iga tegevuse toimumise ajal. Põhiliseks jälgijaks arengukava elluviimisel on külaseltsi juhatus, kuna küla arengukava on koostatud Koluvere Küla Seltsi juhatuse koostööl ja seltsi eesmärgid ühtivad külade arengukava eesmärkidega. Külaselts koostab igal aastal oma tegevuskava ja eelarve lähtudes arengukava tegevuskavast.

Kuna külade arengukava paljud eesmärgid ühtivad valla arengukava eesmärkide ja tegevuskavaga, siis jälgib selle täitmist ka vallavalitsus-ja volikogu.

Arengukava elluviimise tulemuste kokkuvõtmine ja aruandmine toimub üks kord aastas külade üldkoosolekul. Arengukava jälgimisest annab ülevaate Koluvere Küla Seltsi juhatus ja oma hinnangu annab külarahvas.

Arengukava elluviimise tulemuste tutvustamine külaelanikele toimub külade ühisüritustel ja valla ajalehe kaudu külarahvale ja ka vallale.

Vajadusel toimub arengukava korraline ülevaatamine. Arengukava uuendatakse seoses muudatustega seadusandluses, seoses muudatustega valla arengukavas ning seoses arengukava tähtaja möödumisega.

TEGEVUSKAVA

Jk.nr.	Tegevus	2009	2010	2011	2012	2013	Summa	Raha allikas	Vastutaja
1.	Koluvere seltsimaja								
1.1.	Invetsesterimistoetuse taotluse esitamine PRIA-le	Jaan.							VV. Seltsi juh.
1.2.	Seltsimaja üldehitus (katus, seinad, ukсед, aknad jne.)	Juuli					1000000	VV. St. fond	Vallavalitsus
1.3.	Investeerimistoetuse taotluse esitamine sisetöödeks PRIA-le		Jaan.						VV. Seltsi juh.
1.4.	Seltsimaja siseehitustööd		Juuli				1000000	VV. St. fond	VV. Seltsi juh.
1.5.	Internetipunkti sisustamine			Mai			150000	VV. St. fond	VV. Seltsi juh.
1.6.	Sauna sisustamine			Aug			250000	VV. St. fond	Seltsi juh.
1.7.	Ajalootoa, ringiruumi ning teiste ruumide sisustamine			Nov.			600000	VV. St. fond	Seltsi juh.
2.	Korv- ja võrkpalliväljakud								
2.1	Korv- ja võrkpalliväljakute rajamine		Juuli				300000	VV. St. fond	Vallavalitsus
2.2.	Pallimänguvõistluste korraldamine			Juuli	Juuli	Juuli			Seltsi juh.
3.	Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni uuendamine								
3.1	Koluvere reoveepuhasti rajamine		Mai				100000	VV. KIK. fond	Vallavalitsus

3.2	Ühisveevärgi rekonstrueerimine			Mai			1500000	VV. KIK. fond	Vallavalitsus
3.3	Kanaliseerimisüsteemide rekonstrueerimine			Aug.			1500000	VV. KIK. fond	Vallavalitsus
4.	Korras külateed								
4.1	Külateede puhastamine võsast		Okt.	Okt.	Okt.	Okt.		Vallavalitsus	VV. Seltsi juh.
4.2	Vaikna-Koluvere teelõigu kordategemine, tolmuvaiks muutmine		Sept.				100000	Vallavalitsus	VV. Seltsi juh.
4.3	Vaikna-Leila teelõigu kordategemine			Juuni			150000	Vallavalitsus	VV. Seltsi juh.
4.4	Kalju-Leila-Ollimäe tee asfalteerimine			Sept.			200000	Riigieelarve	Vallavalitsus
4.5	Teeviitade paigaldamine				Juuni		10000	Str. fond VV	Vallavalitsus
5.	Külade heakord								
5.1	Küla heakorratalgute korraldamine	Sept.	Sept.	Sept.	Sept.	Sept.	3000		Seltsi juh.
5.3	Külakeskuse haljastuse rajamine			Juuni	Juuni		10000	VV. St. fond	Seltsi juh.
5.4	Ujumiskoha korrastamine					Juuni		VV. St. fond	Seltsi juh.

LISAD